

Datum: 11.05.2015
Medij: RTS1
Emisija: Jutarnji program / RTS
Autori: Redakcija
Tema: Prirodnjački muzej

	Početak	Trajanje
Emisija	11.05.2015 06:00:00	180:00
Prilog	11.05.2015 08:32:00	8:46

Naslov: Kamena šuma

3017

Voditelj:

Okamenjena šuma kod Mataruške banje jedinstveni fenomen u Srbiji, vrlo redak u svetu godinama se nemilosrdno uništava. Od 1963.godine pod zaštitom države ali o takozvanom Lojaniku, niko ne brine. Kalcifikovana stabla drveta koje je priroda hiljadama godina stvarala, meštani lome kako bi pravili oštrače za kose i noževe.

Reporter:

Vesela Čupičeva brda, spomenik prirode, odnosno vulkana prekopavala i teška mehanizacija priča loklani šumar

Milan Cvetković, šumar "Srbija šume":

Kopalo se buldožerem, prosek ovaj da bi se došlo do onih najvrednijih primeraka

Reporter:

Iako redak prirodni dragulj ovo drvo, meštani vide kao dobar materijal za bruseve i oštrače za sečiva. Rajko Đorđević ipak tvrdi da se komšije tim poslom na sreću sve manje bave

Rajko Đorđević, stanovnik sela Lojanik kod Mataruške banje:

Ne isplati se, jer to je težak posao, rudarski posao, nije to samo da uzmeš ovaj lopatu i da bacaš

Reporter:

Nad kamenon šumom, poslednjih 10 godina narasla je crnogorica i listopadna šuma, ali kiša spira glineno kamenje iz zemlje i na svakom koraku izbijaju raznobojni okamenjeni ostaci drveta

Miroslav Pavlović, profesor biologije:

Živa stvar se pretvorila u kamen, i je ono zašto je okamenjena šuma rezervat prirode, Lojanik kod Mataruške banje je jedinstven fenomen u zemlji Srbiji. U svetu ih ima dvadesetak

Reporter:

Nalazište Okamenjene šume kod Mataruške banje prostire se na oko 15 hektara. I iako je od 1963.godine zvanično pod zaštitom države, o njemu niko ne brine

Branka Čubrilović, ekološka inspektorica:

On je u jako degradiranom stanju, tu svakako mora da se radi na nekom višem nivou, znači da se uključi ponovo Zavod za zaštitu prirode, da se ta istraživanja nastave jer je to bitan svedok nekadašnjeg života na Balakanskom poluostrvu

Reporter:

Brdo Lojanik, kao okamenjeni ostatak prošlosti, nije ucrtano ni na turističkoj karti Srbije. A upozorenje da je vredan spomenik prirode, odavno se ne vidi od šiblja.

Voditelj:

Retkije su države koje se mogu pohvaliti da se na njihovom području nalaze takozvane kamene šume. O fenomenu kamenih šuma govorimo u nastavku Jutarnjeg programa, naša gošća ovoga jutra doktor Desa Đorđević Milutinović, kustos Prirodnjačkog muzeja u Beogradu. Dobro jutro, dobro došli

Desa Đorđević Milutinović, kustos Prirodnjačkog muzeja u Beogradu:

Dobro jutro

Voditelj:

Ajde prvo na početku da objansimo, taj fenomen šta su to kamene šume?

Desa Đorđević Milutinović, kustos Prirodnjačkog muzeja u Beogradu:

Da kamene šume, to onako izgleda interesantno bajkovito prosto okamenjeo, kao kameni cvet kamena šuma i tako dalje, međutim kamene šume nisu kako da objansim, nisu obične šume, ne izgleda to kao jedno drvo sa krošnjom u kamenu, nego su to evo ovako, delovi zapravo, ovo su okamenjena stabla, ovo je okamenjena šišarka

Voditelj:

Da

Desa Đorđević Milutinović, kustos Prirodnjačkog muzeja u Beogradu:

Iz Kremne, a ovo su okamenjena stabla iz Mataruške banje, a ovo je iz Sahare, ovo je najstarije, staro je oko 250 miliona godina

Voditelj:

Kako nastaju?

Desa Đorđević Milutinović, kustos Prirodnjačkog muzeja u Beogradu:

A nastaju tako što se organska materija zameni neorganskom materijom. Sad to je kod biljaka, redak fenomen međutim kod životinja sve kosti su zapravo okamenjene kosti, tako da kod životinja, svaki put vi kada nadete fosilizovanu kost ona je okamenjena. Međutim, kod biljaka u glavnom se neki drugi vidovi fosilizacije dešavaju, a recimo ova stabla se okamene tako što se mineralne materije zamene organskom materijom, ali stablo mora ili upasti u vodu ili ga prekriti vulkanski pepo

Voditelj:

Nešto od ta dva

Desa Đorđević Milutinović, kustos Prirodnjačkog muzeja u Beogradu:

Pa ima i drugih načina ali ovi su karakteristični

Voditelj:

Inače gde još ove pojave ima u svetu?

Desa Đorđević Milutinović, kustos Prirodnjačkog muzeja u Beogradu:

Pa ovih pojava ima u svetu, nisu baš toliko strašno mogo retke, recimo jedna od najinteresantijih je možda kod Glazgova, šuma koja je stara oko 300 miliona godina, tako da naša šuma ova u Mataruškoj banji zapravo nije ona bitna zato što je stara, nije ona mnogo stara. Ne znam navode se različite starosti, ja se starošću te šume nisam bavila, međutim navodi se i starost od oko miliona godina, koja u principu nije velika starost. Ovo su sve fosili, ovo je iz Kremlje šišarka je preko 30 miliona godina stara. Ali smatram da je izuzetna vrednost te šume. Ja sam jednom jako davno bila u njoj, izuzetna je njena vrednost jer vi tu možete da vidite fosilizaciju u procesu. Znači, bitno je zato što je ona mlada, ona nije stara mnogo. Međutim upravo zato što je to mlada šuma a dešava se proces fosilizacije, zbog toga je ona jako bitna naročito sa naučnog nivoa, jer praktično vi uvek nalazite ovakve fosile, ali ne znate tačno kako oni nastaju, postoje različite teorije. Ali vi u ovoj šumi tačno to vidite, jer ja sam videla stabla koja su dole okamenjena gore su živa. Znači da su to zapravo biljke koje su recetne, biljke koje su sadašnje, one nemaju puno godina. Međutim jednostavno ta podloga dole, predpostavljam da ima silikatnih materija i da se vrši silifikacija, nisam sigurna da li silifikacija ili kalcifikacija jer se nisam puno bavila njome. Videla sam da je to izuzetno interesanto, toga nema toliko u svetu, da vi vidite jedno stablo

Voditelj:

Koje je u procesu

Desa Đorđević Milutinović, kustos Prirodnjačkog muzeja u Beogradu:

U procesu, tako je

Voditelj:

Da li je tačno da svako drvo posle vulkanskih erupcija postaje stena koja je jača od kamena?

Desa Đorđević Milutinović, kustos Prirodnjačkog muzeja u Beogradu:

Pa ne, zapravo stena i kamen ista stvar, ne možemo baš stena jača od kamena nešto ne znači nam baš mnogo jer praktično i stena i kamen su ista stvar. Međutim ovaj, ne, ne nastane svakako. Moraju biti posebni uslovi da bi nastao fosilizovano stablo, nekad se oni jednostavno sprže, prekrije ih lava, pretvore se u pepeo.

Voditelj:

Dobro, hoćemo da kažemo koja su svojstva prosto ovakvih primera kakve ste nam i Vi doneli ovde u studiju, kažu okamenjeno drvo teško je kao granit, a pri tom ima svojstva običnog drveta

Desa Đorđević Milutinović, kustos Prirodnjačkog muzeja u Beogradu:

Okamenjeno drvo je kamen, ono je teško koliko je težak kamen te hemijske strukture nije nešto mislim, može biti kao granit teško ali ne mora. Kalsifikovana stabla su izuztno laka recimo, ona uopšte nisu teška. Pa njihova svojstva su što se tiče neke sa biološke strane ili plantološke strane gledano jedino ako su dobro fosilizovana, evo recimo kao ova šišarka, vi tu vidite njenu strukturu. Na osnovu te strukture vi možete da izvršite determinaciju, to jest odredite šta je to. A ovde bi morao da se napravi poprečni opresek, pa onda na osnovu toga ako postoje godovi, da se zaključi koje je drvo bilo. Tako da što se tiče značaja on je više kako da kažem, značaj na taj način što vi znate šta je tu nekada raslo, međutim nekog baš posebnog značaja, da kažem drugog nema

Voditelj:

Nešto primenjeno?

Desa Đorđević Milutinović, kustos Prirodnjačkog muzeja u Beogradu:

Pa to na žalost ne bi trebalo da bude primenjivo jer ćemo ga uništiti, fosili i to bi se uništilo, jednostavno nalazišta ako biste vi pravili ne znam piskle, kutije, ovo i ono od tih silifikovanih stabala. Ona su bitna zato što su takva kakva su, jednostavno deo istorije i naše planete

Voditelj:

I kako je to u svetu uređeno, kako su kako je u svetu zaštićena kamena šuma?

Desa Đorđević Milutinović, kustos Prirodnjačkog muzeja u Beogradu:

Pa zavisi kako gde, negde i ne znate da postoje, negde su recimo zaštićene ima dosta parkova prirode, tako da naročito u Americi, u Grčkoj takođe postoje jednostavno taj deo je zaštićen, ali je stvarno zaštićen. Znači tu turisti mogu da dođu, ali ne mogu da pipaju, ne mogu da se šetaju kroz tu šumu. Jer to je bitno, mislim nije samo bitno da vi to oglasite, da je turistička atrakcija jer turisti kad dođu oni manje više sve unište ako to nije ograđeno. Tako da je jednostavno pa bitno je kao neki letopis planete da kažem.

Voditelj:

U naučnom msilu

Desa Đorđević Milutinović, kustos Prirodnjačkog muzeja u Beogradu:

Pa da i u naočnum, jendostavno u samosvenom smislu, da vi znate šta je tu nekada raslo. Mi recimo u istočnoj Srbiji imamo šuma koje su stare preko 300 miliona godina, ali nisu okamenjene šume, to su delovi biljaka, ali nemate stabla koja tako stoje. Međutim, recimo pre 300 miliona godina kod Kladova je bila prašuma gde su verovatno živeli i dinosaursi pre 250

Voditelj:

Eto o tome toliko malo i znamo

Desa Đorđević Milutinović, kustos Prirodnjačkog muzeja u Beogradu:

Da, jako malo znamo o tome

Voditelj:

Hvala Vam najlepše što ste bili naša gošća ovoga jutra

Desa Đorđević Milutinović, kustos Prirodnjačkog muzeja u Beogradu:

Ništa, hvala vama što ste me pozvali

Voditelj:

Eto Vesna Đorđević Milutinović, kustos Prirodnjačkog muzeja bila naša gošća. Nešto posle osam sati u Krajinskoj ulici u Zemunu upucan je muškarac koji je sa povredama glave i prepona prevezen na odeljenje reanimacije u Urgentom centru. Ostanite uz Jutarnji program